

FARGEUNDERSØKELSE AV DEMONTERTE ELEMENTER FRA 1. ETASJE I TASKEN

Bf 248 Finnegården, Verdensarvstedet Bryggen i Bergen

Olstad, Tone Marie

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Fargeundersøkelse av demonterte elementer fra 1. etasje i Tasken Bf 248 Finnegården, Verdensarvstedet Bryggen i Bergen	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 352	Publiseringsdato 07.05.2024
	Prosjektnummer 1021191	Sider 22
	Avdeling Konservering	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Olstad, Tone Marie	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-501-2	Oppdragstidspunkt / periode utført 10. – 11.april
	Forsidebilde Vestveggen i 1. etg. i Tasken. Foto: NIKU, 2019.	

Prosjektleder Tone Marie Olstad
Prosjektmedarbeider(e) Hulda Blix
Kvalitetssikrer Anne Ørnhøi og Hulda Blix

Oppdragsgiver / finansiert av Bergen kommune
--

Sammendrag Utvalgte bygningselementer ble undersøkt for å bekrefte fargebruk i rom i Taskens 1.etasje. Fargene brukt ved restaureringen på 1990-tallet ble delvis bekreftet. Det ble funnet en opprinnelig rød panelfarge, samt ådring på drager i himling. Sammen med tidligere fargefunn kan resultatet av undersøkelsen brukes som utgangspunkt for fargesetting av rom i Taskens første etasje.
Abstract Selected building elements were examined to confirm the use of color in rooms on Tasken's 1st floor. The colors used in the restoration in the 1990s were partially confirmed. An original red panel color was found, as well as wood imitation paint on ceiling elements. Together with previous color findings, the results of the survey can be used as a starting point for the color selection of rooms on Tasken's first floor.

Emneord Bygning, interiør, fargeundersøkelse, ådring, historiske farger,
Keywords Building, interior, architectural finishes research, wood imitation paint, historical colours,

Avdelingsleder
 Kjersti Ellewsen

Forord

Dette er en supplerende undersøkelse av interiørfargene i Tasken i Finnegården. Det ble gjort undersøkelser i utvalgte rom i 2019. Se Olstad, Tone M. 2019. *BF 248. Bergen. Finnegården, Murtasken. Fargeundersøkelser av utvalgte rom. Bergen kommune. NIKU oppdragsrapport 28/2019*, samt rapporter vist til i den følgende teksten.

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn og formål	7
1.1	Undersøkte elementer.....	7
2	Kort oppsummering av resultat.....	7
3	Metode.....	7
4	Undersøkelser	9
4.1	Panelbord. 101-PV1-V-L1-37.1.....	9
4.2	Panelbord. 101-P.V.1-N-L1-108.1.....	11
4.3	Del av drager. Umerket.....	12
4.4	Del av gerikt. V-T116-L-V-2	15
5	Resultat av undersøkelsen	16
6	Supplerende informasjon fra tidligere fargeundersøkelser	17
6.1	Rødt panelbord.....	17
6.2	Hvitt himlingsbord.....	18
6.3	Ådrede vinduer og dører (eksteriør).....	19
7	Forslag til fargebruk ved oppmaling	20
7.1	Rødt veggpanel.....	20
7.2	Ådring på utvalgte elementer	20
8	Oppbevaring av de undersøkte elementene	20
9	Vedlegg 1. Lagskjemaer.....	21

1 Bakgrunn og formål

Formålet med undersøkelsen var å etterprøve om den røde fargen brukt ved oppmaling av veggpanel i Taskens første etasje ved restaureringen i 1990-årene, var basert på funn av opprinnelig farge, samt å få informasjon om fargebruk på andre elementer.

1.1 Undersøkte elementer

Fargeundersøkelsen omfatter demonterte bygningselementer fra 1. etasje i Tasken. Det var funnet frem tre panelbord, en del av en drager fra rom i første etasje, en profilert list, samt en del av en vindusgerikt. Vindusgerikten og den profilerte listen ble før undersøkelsen vurdert å kunne være fra siste restaurering.¹

Undersøkelsen ble gjennomført 10.-11.4. 2024, totalt 5 timer. Undersøkelsene ble gjort av Kulturminnekjerringråd v/ malerikonserverator Tone Marie Olstad. Det ble kun gjort begrensede fargeundersøkelser i Taskens første etasje da Tasken ble fargeundersøkt i 2019.

2 Kort oppsummering av resultat

Det undersøkte panelet har opprinnelig vært rødmalt. Type maling er visuelt vurdert. Drageren har vært ådret. Det er brukt oljebasert maling.

Element	Opprinnelig farge	NCS
Panelbord	Engelskrød	S 4550-Y80R / 3560-Y80R
Del av drager	Ådring. Vurdert til å være eikeådring.	Bunnfarge: S 2020-Y10R. Lasur / ådringsfarge: S 4050-Y30R

Panelbordene i Taskens første etasje er flyttet om på og gjenbrukt. Funnene sier derfor noe om farger brukt i butikklokalene i Taskens første etasje, men ikke noe om hvor fargen ble brukt, ettersom vi ikke vet hvor de undersøkte bordene opprinnelig stod.

Resultatet av undersøkelsene er ført inn i lagskjemaer (Se vedlegg 1).

3 Metode

Lagvise avdekkinger (fargetrapp) og avdekkinger av spesifikke fargelag ble utført på to panelbord, del av drager og på vindusgerikt. Dette ble gjort mekanisk med skalpell. Det ble gjort stikkprøver på ytterligere overflater for kontroll av resultatene. Panelbordet som kun ble visuelt observert, hadde rød maling som første malingslag. Alle panelbordene var sekundært benyttet.

Det ble tatt ut en materialprøve fra drager for eventuell mikroskopiundersøkelse ved NIKUs konserveringsavdeling i Oslo. Prøven er støpt, slipt og vurdert av NIKU v/ konservator Hulda Blix. Fremstilling av tværsnitt gjør det mulig å se eksakt antall malingslag på en gitt flate, dersom disse er intakte, og gir utfyllende informasjon til avdekkingene. Med UV-lys kan man hente ut informasjon om malingslagenes oppbygging, samt identifisere enkelte pigmenter.

Fargeregistrering ble gjort med NCS (Natural Color System© Index 1950), som er et internasjonalt system for beskrivelse av farge. Det er bare avdekkede farger som er kodet. Fargekodene skal i de

¹ Arkitekt Agathe Hoff kjenner elementene

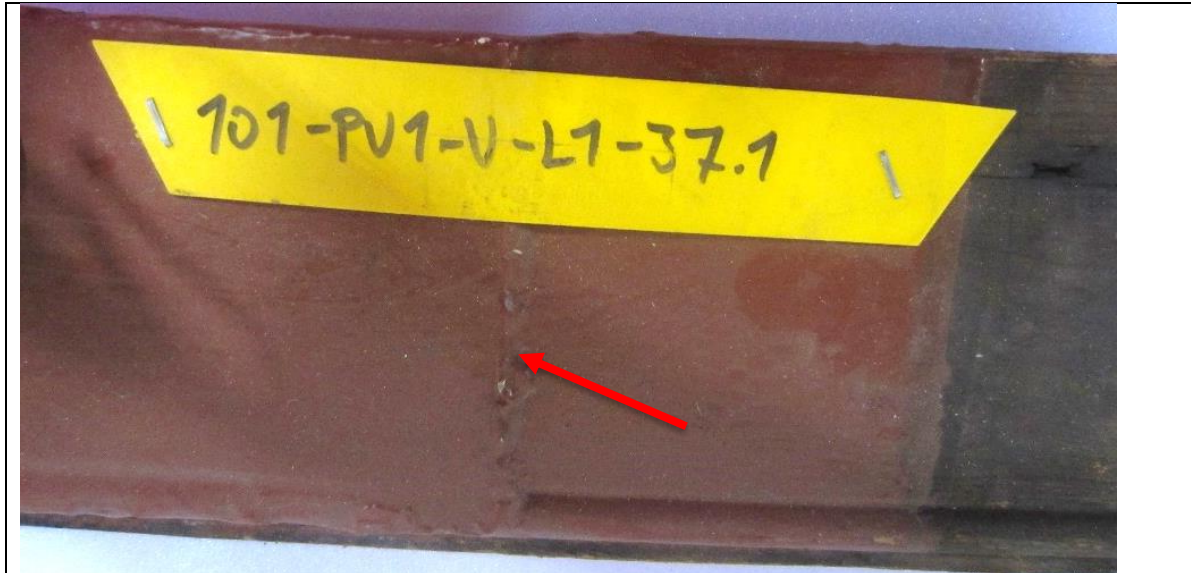
fleste tilfellene oppfattes som veiledende, både fordi malingen ofte forandres over tid og fordi det sjeldent er mulig å finne én NCS-kode som fullstendig samsvarer med den avdekkede fargen. Det må tas høyde for at de avdekkete malingene gjerne er skitne, avblekete og nedslitte, og at fargene derfor kan se annerledes ut enn da malingen ble påført. Oljen i oljebaserte malinger gulner når den ikke utsettes for lys. Det betyr at de fargene som avdekkes vanligvis er for varme eller gule i forhold til hvordan de opprinnelig har vært. Konservatorer tar hensyn til pigmentenes og bindemidlenes endringer når fargene kodes. Dersom den avdekkede fargen ligger mellom to fargekoder, angis dette med en skråstrek (/) mellom kodene.

4 Undersøkelser

4.1 Panelbord. 101-PV1-V-L1-37.1

Panelbordene er cirka 12cm brede og har en perlestaff. Panelet er som type vurdert å være opprinnelig fra første fase i bygningens første etasje.

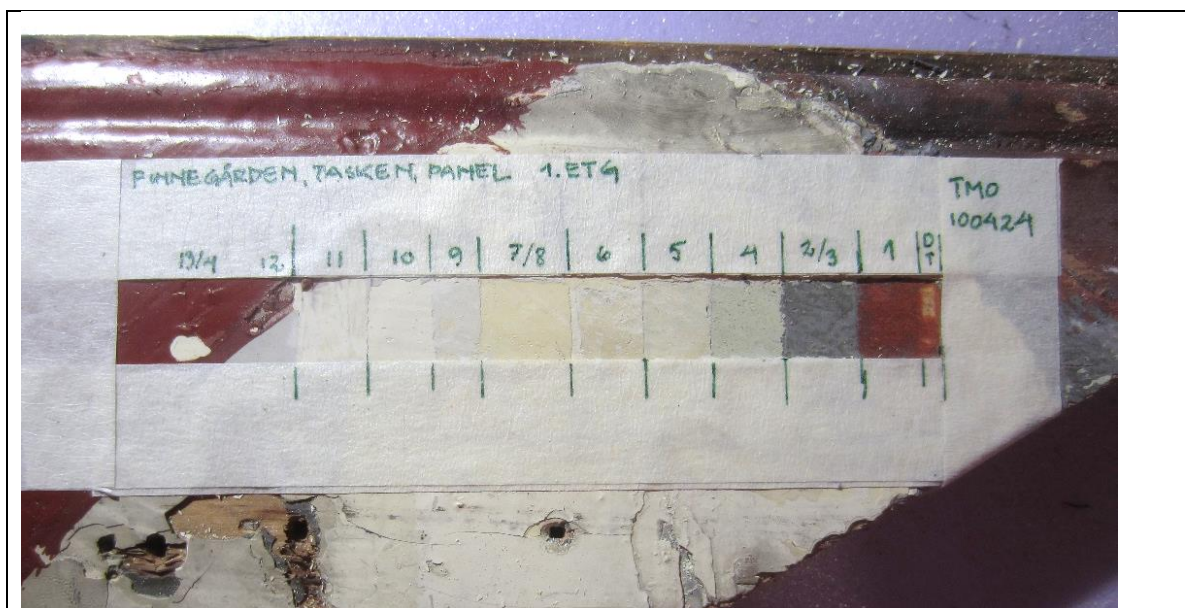
Legg merke til malingkanten på tvers av bordet (rød pil) som tyder på annen plassering tidligere. Høyre side av panelbordet har alltid vært tildekket og er umalt.

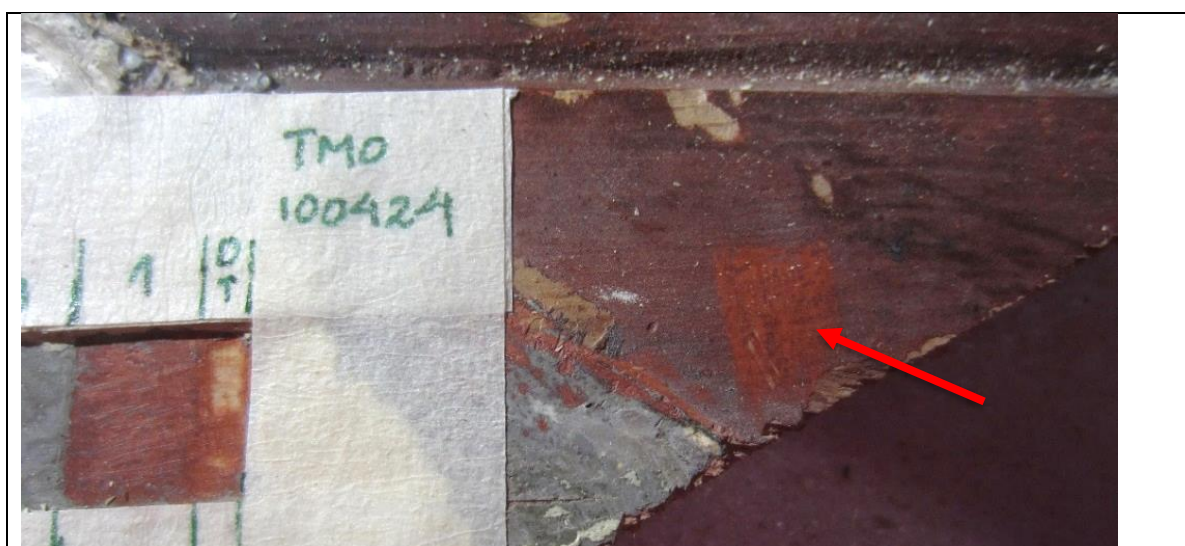
Den røde opprinnelige fargen sees uovermalt i en trekant helt til høyre oppe på panelbordet på dette bildet (rød pil).

Panelbordet er skåret skrått av etter at dette første malinglaget er påført. Deretter er bordet blitt montert og brukt med den røde fargen (lag 1), dekket til og malt med fargelag 2-10 (eller 11). Se farge-trapp nedenfor.

Deretter er bordet igjen gitt ny plassering og malt med lag 13 og 14. Denne siste plasseringen er sannsynligvis skjedd ved restaurering av Taskens første etasje i 1990-årene.

Fargetrapp på panelbord 101-PV1-V-L1-37.1. De eldste lagene er til høyre.

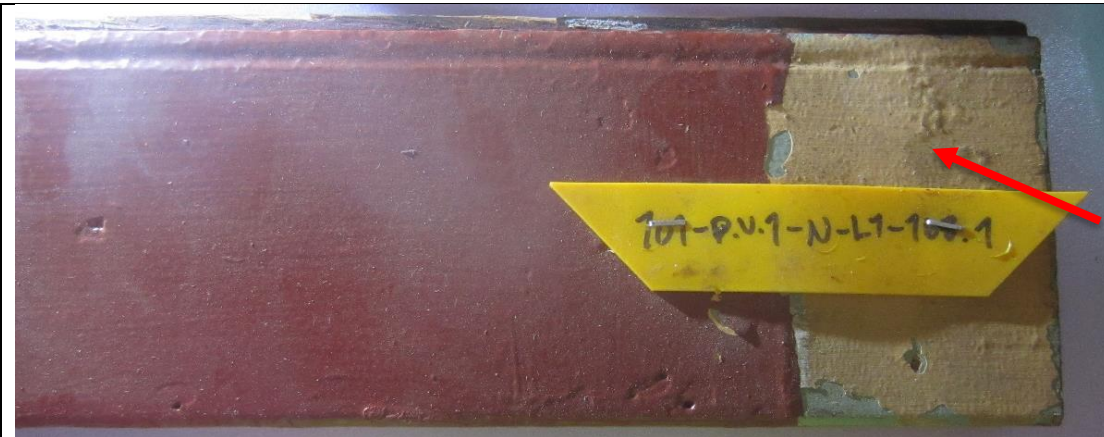

Den røde opprinnelige fargen sees til høyre (rød pil). Et felt er renset og fremstår rødere.

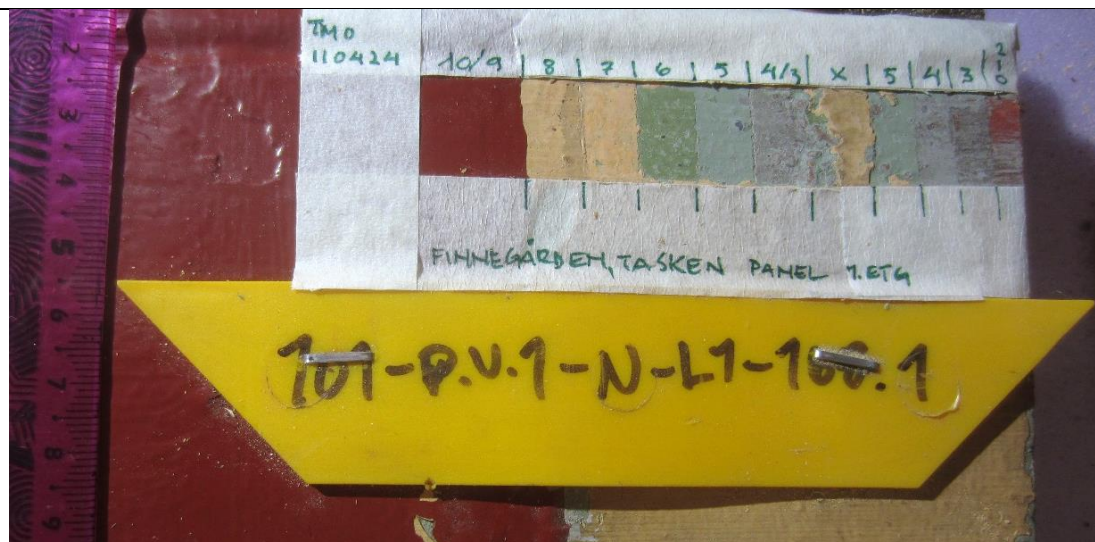
Fargen sees også som lag 1 i fargetrappa.

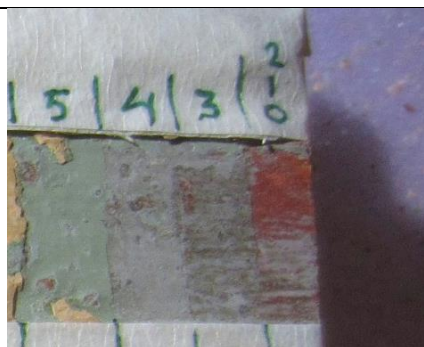
4.2 Panelbord. 101-P.V.1-N-L1-108.1

Panelbordets merking er tolkbar. Panelbordet er sekundært brukt. Den gule fargen (rød pil) er siste oppmaling ved forrige plassering av panelet. De to røde lagene tilhører plasseringen fra restaureringen på 1990-tallet. Da ble det gule området dekket til.

Fargetrapp på panelbord 101-PV1-N-L1-108.1. De eldste lagene er til høyre. Det ligger trolig et lyst grunningslag mellom lag 8 og lag 9 som ikke er avdekket i fargetrappa, men som sees på nedre del av panelbordet i dette bildet. Det er sannsynlig at dette tilsvarer lag 12 på panelbord 101-PV1-V-L1-37.1

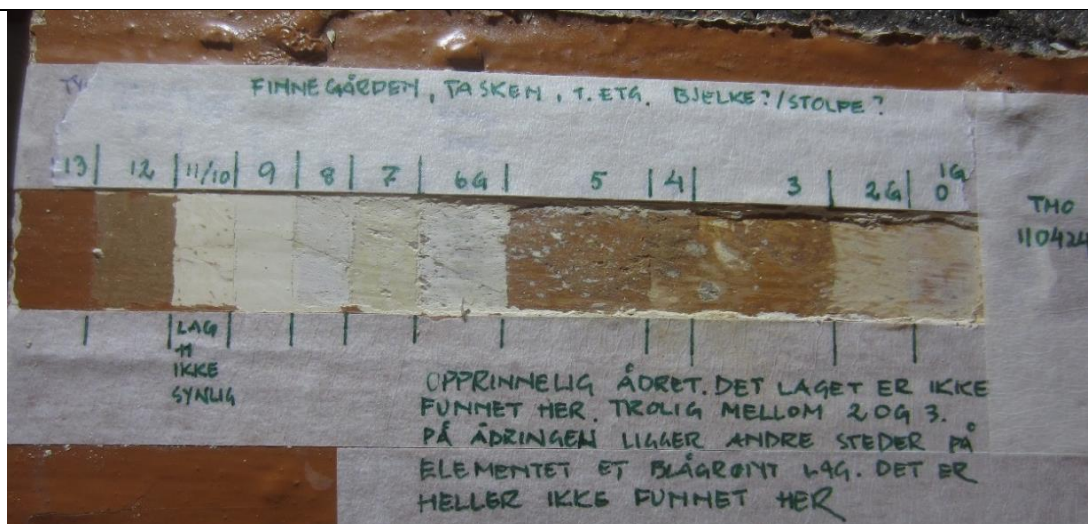

Detalj fra fargetrappa over som viser de første fargelagene. Den opprinnelige røde fargen er den samme som på panelbord 101-PV1-V-L1-37.1

4.3 Del av drager. Umerket

Delen var umerket. Det ble laget fargetrapp og kontrollert flere steder på oversiden av elementet (side A) og på den siden som sees på bildet til høyre (side B).

Fargetrapp på del av drager (side A). Her mangler det flere lag som sees på tverrsnittet av materialprøven nedenfor.

Det er ikke mulig å avdekke ådringslaget i fargetrappa. Men det ligger flere lag sienna- eller okerfargede lag. Jeg har vurdert at ådringen ligger på lag 2G i fargetrappa. Se *vedlegg 1. Lagskjema for del av drager.*

Plassering av uttaket av materialprøver fra side A er markert med kniven. Prøven delte seg ved uttak og ble støpt inn som to prøver; prøve 1 og prøve 2. Se tverrsnittene under.

Tverrsnitt av materialprøve fra side A. Prøve 2. De eldste lagene er nederst.

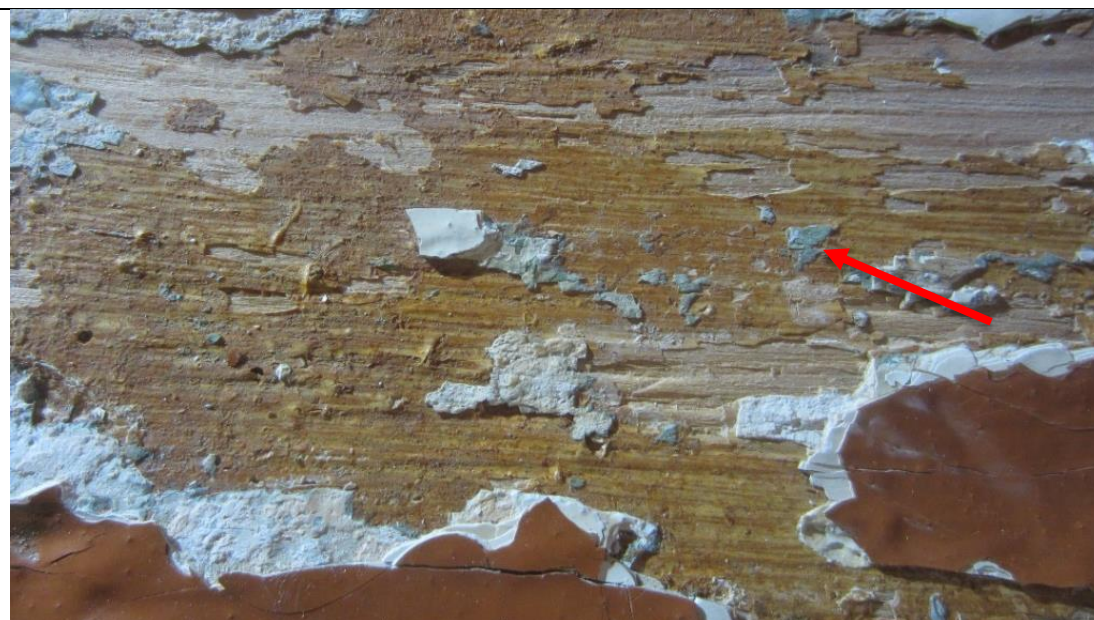

Tverrsnitt av materialprøve fra side A. Prøve 1. De eldste lagene er nederst. Hulda Blix sier blant annet dette om prøve 1:

«Prøven inneholder en liten bit av de (antatt) eldste malingslagene: to strøk sinkhvitt, ett strøk oker, et tynt lag mørkere oker (?). Lagoppbyggingen likner en ådring, men ingen tydelige lakklag.

Videre malingslag er bevart på resten av prøven og på prøve 2. Nederst et tynt, lyst lag. Deretter ett eller flere okerfargede lag, før blågrønt og mange hvite/lyse lag».

Hvit grunnning, ådringslaget og okerfargene sees nederst på prøven.

Overflaten har opprinnelig vært ådret (eikeådret). Dette sees flere steder på side A. Legg også merke til rester av blågrønn maling som ligger på ådringen (rød pil). Den blågrønne fargen, to lag, sees også på prøve 1.

Ådring på side B.

4.4 Del av gerikt. V-T116-L-V-2

Gerikten limt sammen av flere elementer. Det er søl av hvit og rød maling på baksiden. Den røde er trolig samme farge som panelbordenes nåværende farge.

På gerikten ble det funnet tre malinglag. Bearbeiding og antall malinglag tyder på at gerikten er fra siste restaurering på 1990-tallet og uinteressant i denne sammenheng.

5 Resultat av undersøkelsen

Det undersøkte panelet har opprinnelig vært rødmalt. Type maling er visuelt vurdert. Drageren har vært ådret. Det er brukt oljebasert maling.

Element	Opprinnelig farge	NCS
Panelbord	Engelskrød	S 4550-Y80R / 3560-Y80R
Del av drager	Ådring. Vurdert til å være eikeådring.	Bunnfarge: S 2020-Y10R. Lasur / ådringsfarge: S 4050-Y30R

Den avdekkede engelskrøde fargen og den siennafargede lasurfargen (eikeådringen), første fargelag på panel og på drager, er vurdert å være forholdsvis lite endret, bortsett fra at de er skitne i overflaten.

Funnet av den røde fargen er uventet, og det er ikke mulig å si i hvor stort omfang den har vært brukt i første etasje. Men rød farge, ofte omtalt som pompeiansk rød, brukt sammen med ådring eller laserte, treimiterende farger, er ikke uvanlig på 1800-tallet. Se fargekart i boken Gamle Trehus, side 385-388, samt tekst og plansjer side 386, som viser bruk av røde farger i den aktuelle perioden.²

Ådringsoverflaten er blank, det skal den være. Det er ikke mulig å se om den har vært lakkert.

Det er ikke gjort en vurdering av påfølgende fargelag.

² Drange, T. Aanensen, H.O. & Brønne, J. 2000. Gamle trehus. Historikk, reparasjon og vedlikehold. Universitetsforlaget.Oslo. Ifølge arkitekt Aina Lille-Langøy er de samme fargene funnet i Tårnsalen i Naturhistorisk museum i Bergen som er datert noen år tidligere. Jeg går ut fra at det her er snakk om rødt og eikeådring, ikke at kodene nødvendigvis er de samme.

6 Supplerende informasjon fra tidligere fargeundersøkelser

6.1 Rødt panelbord

Rødt panelbord ble funnet ved fargeundersøkelse av trappeløp i 2019. Rød farge er funnet som fargelag 1 på panel på sørvegg i trappeløp: «1. Rød. «Tørr», tydelige penselstrøk. Vurdert å være olje, NCS S 3560-Y80R. Fargen er noe lysere enn koden».³

Avdekkingen er gjort på sørvegg/yttervegg.

Foto og tekst nedenfor er sakset fra rapporten.⁴

Figur 21 Lagvis avdekking på sørvegg i rom 201 i Tasken. Avdekkingen er gjort øst for vinduet i figur 20. Lagene er beskrevet i tabell under. Noen av lagene er ikke synlig avdekket.

0. Tre	
1. Rød. «Tørr», tydelige penselstrøk.	NCS S 3560-Y80 R. Koden er noe mørk.
2. Grå	NCS S 3502Y
3. Lys grønn/eplegrønn	NCS S 2020 G60Y
4. Lys grønn, mørker enn 3. «Sprettelag»	NCS S 3030 G70Y. Fargen er litt gulere enn koden
5. Lys grå, tynt lag. Grunning (Ikke synlig avdekket i fargetrapp)	
6. Gulhvitt, forholdsvis tykt lag	
7. Gul	NCSS 1030 Y30R/ 2040 Y 20R.
8. Gul, rødlig lag (Ikke synlig avdekket i fargetrapp)	NCS S 2030 Y30 R
9. Gul/Blek gulbeige. Nåværende. Laget er stoplet. Blank	NCSS 1515 Y30R

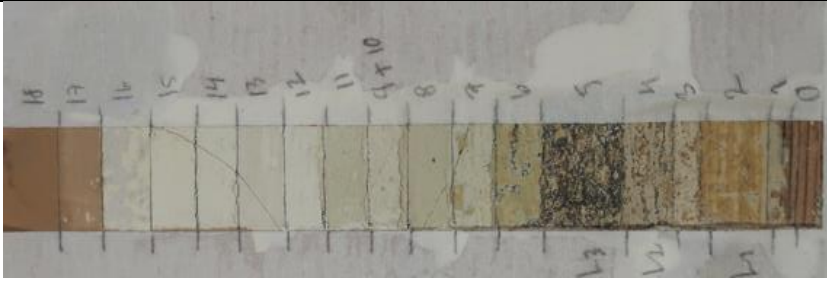
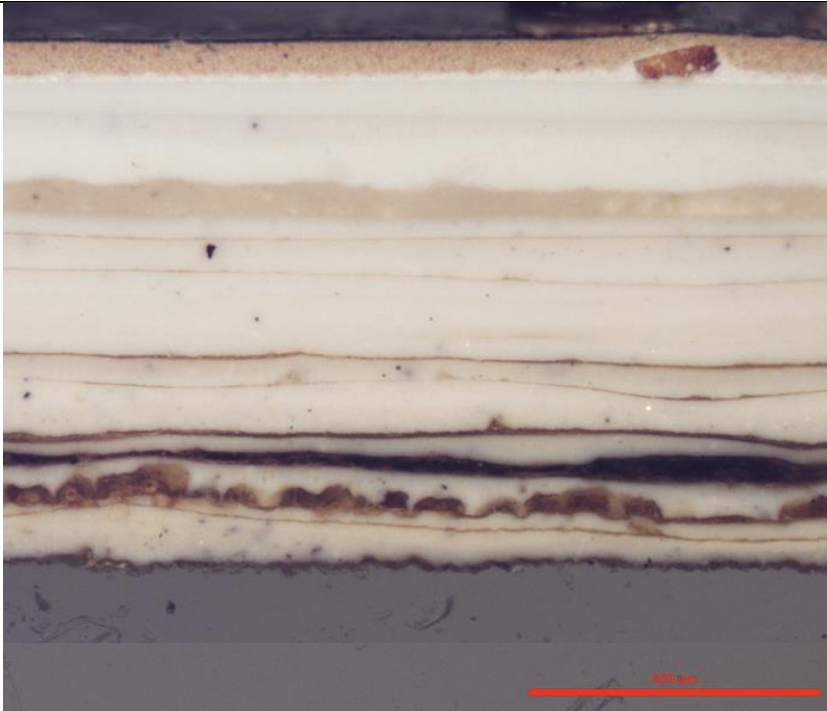
Den røde fargen ligger til høyre i fargetrappa. Legg merke til at lag 2 er grått, slik det er funnet også ved avdekking på de to løse panelbordene

³ NIKU Oppdragsrapport 28/2019, s.13-15.

⁴ NIKU Oppdragsrapport 28/2019, s.13-15.

6.2 Hvitt himlingsbord

Ett himlingsbord (101-P.H. L1-30.1) ble undersøkt i 2023.⁵

	<p>Fargeprøve på himlingsbord. Opprinnelig farge er til høyre.</p>																																																																																																																																																																																				
	<p>Tverrsnitt av malinglag på panelbord 101-P.H.L1-30.1. Stratigrafien samsvarer med fargeprøve og viser at det hvite lag 1 (nederst) er forholdsvis tykt. Fra innerst (nederst) til ytterst (øverst) ser det ut til å ligge: 0. Rester av tre 1. Hvit 2. Okerfarget lag, tynt. 3. Hvit 4. Oker? Ujevn overflate (lag 2 i fargeprøve over?)</p> <p>Det må være lag her som ikke er funnet ved avdekkingen.</p>																																																																																																																																																																																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Lag</th> <th>Materiale</th> <th>Overflate</th> <th>Fase</th> <th>Farge</th> <th>Dekor</th> <th>NCS-kode</th> <th>Teksturiglanz</th> <th>Merknad</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>18</td> <td>?</td> <td>x</td> <td></td> <td>Blek rødlig oker</td> <td></td> <td>3030-Y30R</td> <td></td> <td>Nåværende overflate.</td> </tr> <tr> <td>17</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Blek rødlig oker</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>16</td> <td></td> <td>x?</td> <td></td> <td>Lys grå</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>15</td> <td></td> <td>x</td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>14</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>13</td> <td></td> <td>x</td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>12</td> <td></td> <td>x</td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>11</td> <td></td> <td>x</td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>10</td> <td></td> <td>x?</td> <td></td> <td>Oransje</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Veldig tynn. Ikke avdekket.</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>Linoljemaling</td> <td>x</td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>Linoljemaling</td> <td></td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>Linoljemaling</td> <td>x</td> <td></td> <td>?</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>Linoljemaling</td> <td>x</td> <td></td> <td>Mørk brun</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>Smuss</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Linoljemaling</td> <td></td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td>1505-Y30R</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Linoljemaling</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Linoljemaling</td> <td>x</td> <td></td> <td>Oker</td> <td></td> <td>4040-Y20R</td> <td>Blank</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>Linoljemaling</td> <td></td> <td></td> <td>Hvit</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>Tre</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	Dekor	NCS-kode	Teksturiglanz	Merknad	18	?	x		Blek rødlig oker		3030-Y30R		Nåværende overflate.	17				Blek rødlig oker					16		x?		Lys grå					15		x		Hvit					14				Hvit					13		x		Hvit					12		x		Hvit					11		x		Hvit					10		x?		Oransje				Veldig tynn. Ikke avdekket.	9				Hvit					8	Linoljemaling	x		Hvit					7	Linoljemaling			Hvit					6	Linoljemaling	x		?					5	Linoljemaling	x		Mørk brun				Smuss	4	Linoljemaling			Hvit		1505-Y30R			3	Linoljemaling								2	Linoljemaling	x		Oker		4040-Y20R	Blank		1	Linoljemaling			Hvit					0	Tre								<p>Lagskjemaet fra undersøkelsen i 2023. Da ble lag 1 vurdert å være en grunning og lag 2, oker, vurdert til første fargelag som har stått synlig. Fargelag 1 er forholdsvis tykt og kan ha vært et synlig fargelag.</p> <p>Det er usikkert om himlingsfargen har vært hvit, som lag 1, eller oker, som lag 2.</p>
Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	Dekor	NCS-kode	Teksturiglanz	Merknad																																																																																																																																																																													
18	?	x		Blek rødlig oker		3030-Y30R		Nåværende overflate.																																																																																																																																																																													
17				Blek rødlig oker																																																																																																																																																																																	
16		x?		Lys grå																																																																																																																																																																																	
15		x		Hvit																																																																																																																																																																																	
14				Hvit																																																																																																																																																																																	
13		x		Hvit																																																																																																																																																																																	
12		x		Hvit																																																																																																																																																																																	
11		x		Hvit																																																																																																																																																																																	
10		x?		Oransje				Veldig tynn. Ikke avdekket.																																																																																																																																																																													
9				Hvit																																																																																																																																																																																	
8	Linoljemaling	x		Hvit																																																																																																																																																																																	
7	Linoljemaling			Hvit																																																																																																																																																																																	
6	Linoljemaling	x		?																																																																																																																																																																																	
5	Linoljemaling	x		Mørk brun				Smuss																																																																																																																																																																													
4	Linoljemaling			Hvit		1505-Y30R																																																																																																																																																																															
3	Linoljemaling																																																																																																																																																																																				
2	Linoljemaling	x		Oker		4040-Y20R	Blank																																																																																																																																																																														
1	Linoljemaling			Hvit																																																																																																																																																																																	
0	Tre																																																																																																																																																																																				

⁵ NIKU Rapport 184/23, s.17. Dette bordet var det eneste tilgjengelige ved undersøkelsestidspunktet.

6.3 Ådrede vinduer og dører (eksteriør)

Ved undersøkelse i 2023 er det funnet ådring på dører (ytterside) og vinduer (ytterside). Denne ådringen er vurdert til å ha vært mørkere enn den som er funnet på drageren.⁶

Foto viser utfall i overliggende maling slik at opprinnelig ådring på dører i Tasken sees.

⁶ Se NIKU rapport 184,2023 s.11-16.

7 Forslag til fargebruk ved oppmaling

De funne fargene kan brukes ved oppmaling av rom i Taskens første etasje. Rommet vil oppleves som helhetlig og fargehistorisk riktig dersom ådring brukes sammen med den røde veggfargen.

7.1 Rødt veggpanel

Veggene kan males røde med farge, malingskvalitet og overflate som ligner mest mulig på den originale.

Den røde opprinnelige fargen er temmelig fargesterk og nåværende røde farge ligner denne. Den opprinnelige røde fargen ser ut til å ha hatt en mindre «kompakt» og blank overflate enn den nåværende røde fargen. Ved oppmaling er det viktig å etterstrebe en overflate som ligner den opprinnelige. Uovermalt område på panelbord 101-PV1-V-L1-37.1 bør renses forsiktig og brukes som referanseoverflate.

7.2 Ådring på utvalgte elementer

Vurdert ut fra funn av ådring på drager er det nærliggende å tenke at alle «konstruktive» elementer er ådret, mens himlingsbord er malt hvitt. Dette er den tradisjonelle måten å male på. Taklist kan ha vært ådret eller hvit.

Utsnitt av foto av himling. Det er nærliggende å tro at himlingen har vært malt hvitt (lag 1), mens drager, bjelker, listverk og stolper har vært ådret som ådring på drager. Foto. b+b arkitekter as

Funn av lignende ådring i eksteriøret, på vinduer og dører, sammen med funn av ådring på drager, kan være et argument for å ådre vinduer, dører og gerikter i interiøret. Men, det er ikke alltid slik at en dør som er ådret på utsiden er ådret på innsiden.

Dersom dører og dørgerikter ådres, bør også fotlister ådres.

Det bør gjøres oppstryksprøver av begge ådringene for sammenligning før eventuell oppmaling gjøres. Ådringen i interiøret bør ikke gjøres mørkere enn det som er funnet på drageren.

8 Oppbevaring av de undersøkte elementene

De undersøkte elementene er referansemateriale og må tas vare på et sikkert sted hvor de ikke utsettes for slitasje. De funne originalfargene er viktige referanser for oppmaling, spesielt ådringen. Ådringen er nesten umulig å avdekke, derfor er områdene på drageren hvor ådringen står fremme viktig å beskytte slik at disse områdene kan brukes som forbilde ved en eventuell oppmaling.

9 Vedlegg 1. Lagskjemaer

Top.nr:		Bygnings - element: Panelbord 101-PV1-V-L1-37.1		Lys v/koding: Lysrør		Skjema.nr.			
Navn: Finnegården. Tasken. 1.etg		Uttaksted: 1.etg		Bleketid: ingen		Dato:			
Adresse/navn: Bergen				Foto: ja		Sign:			
Romnr. / Funksjon		Materialprøve:		Mikrosn.nr. nei					
Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	Dekor	NCS-kode	Merknad	Datering	Periode
0	Tre						Trolig malt umiddelbart		
1	Maling, oljebasert	x		Engelskrød		4550-Y80R/ 3560-Y80R	Dette kan være to strøk. Fargen virker «tørr», men er vurdert å være oljemaling		
2				Grå			Vurdert å være to strøk.		
3		x		Grå		4005-B20G/ 5005-B20G			
4		x		Lysgrågrønn		1510-G80Y			
5		x		Brukket hvit		1510-Y/ 1010-Y	Fargen er gråere enn koden		
6		x		Brukket hvit		Ikke kodet			
7		x?				Ikke kodet	Ikke avdekket som synlig lag.		
8		x		Gulhvitt		1015-Y20R			
9		x		Lys grå/hvit		1505-Y20R			
10		x		Hvit		Ikke kodet			
11		x		Hvit		Ikke kodet			
12		x		Lys grå		1502-Y			
13		x		Engelskrød		5040-Y80R	Som fargelag 9 på panelbord 101-PV1-N-L1-68.1. Ikke avdekket som lag i fargetrappa. Synlig på skrå overgang mellom 12 og 14.		
14		x		Engelskrød		4550-Y80R	Som nåværende farge på panelbord 101-PV1-N-L1-68.1		

Supplerende opplysninger: Kodene på de lyse fargene må vurderes som veiledende. Fargene vil trolig endre seg ved lyspåvirkning

Top.nr:		Bygnings - element: Panelbord 101-PV1-N-L1-68.1		Lys v/koding: Lysrør		Skjema.nr.			
Navn: Finnegården. Tasken. 1.etg		Uttaksted: 1.etg		Bleketid: ingen		Dato: 110424			
Adresse/navn: Bergen				Foto: ja		Sign: TMO			
Romnr. / Funksjon		Materialprøve: Nei		Mikrosn.nr. nei					
Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	Dekor	NCS-kode	Merknad	Datering	Periode
0	Tre						Trolig malt umiddelbart		
1	Maling, oljebasert	x		Engelskrød		4550-Y80R/ 3560-Y80R	Dette kan være to strøk. Fargen virker «tørr», men er vurdert å være oljemaling		
2		x?		Lys grå		3500-N			
3		x		Grå, grønnlig		4005-G80Y	Et lag av olje eller smuss gjør fargen grønnere enn den er. Koden viser vurdert farge		
4		x		Lysgrå		3500-N			
5		x		Lys grønnblå		3010-G30Y			
6		x		Grønn		Ikke kodet			
7		x		Rødlig gul		1030-Y40R/ 1030-Y50R	Gulere enn lag 8		
8		x		Rødlig gul		1030-Y30R	Koden er litt for lys		
9		x		Engelsk rød		5040-Y80R	Som panelbord 101-PV1-V-L1-37.1 ikke avdekket som synlig lag i fargetrapp.		
10		x		Engelsk rød		4550-Y80R	Som panelbord 101-PV1-V-L1-37.1		

Supplerende opplysninger: Kodene på de lyse fargene må vurderes som veiledende. Fargene vil trolig endre seg ved lyspåvirkning

Del av drager. Umerket

Top.nr:		Bygnings - element: Del av drager		Lys v/koding: Lysrør		Skjema.nr.		
Navn: Finnegården. Tasken. 1.etg		Uttaksted: 1.etg		Bleketid: ingen		Dato: 110424		
Adresse/navn: Bergen				Foto: ja		Sign: Tmo		
Romnr./Funksjon		Materialprøve: ja		Mikrosn.nr. nei				
Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	NCS-kode	Merknad	Datering	Periode
0	Tre					Trolig malt umiddelbart		
1	Maling, oljebasert	G		Hvit		Meget tynt lag		
2		G		Brukket hvit	2020-Y10R	Bunn for ~~adring~~ , se nedenfor		
		X		~~Adring~~		Her ligger sannsynligvis det ~~adringslaget~~ som sees andre steder på elementet. Laget er ikke nummerert inn i dette lagskjemaet fordi det ikke er funnet her. Lasurfargen for ~~adringen~~ er vurdert som NCS S 4050-Y30R .		
		x		Lys grønnlig blå	3020-G30Y	På dette laget ligger det andre steder på elementet en grønnlig blåfarge. Dette ~~fargelaget~~ er ikke funnet der fargetrappen ble laget. Fargen ligner lag 5 på panelbord 101-PV1-N-L1-68.1		
3		x		Oker		Klarer ikke definere lag 3,4 og 5. Dette er oker ~~fargelag~~ , men jeg finner ikke topplaget på de enkelte fargelagene		
4		x		Oker	4040-Y30R	Koden antyder okerfargen for lag 3, 4 og 5		
5		x		Oker				
6		G		Lysgrå/hvit	Ikke kodet			
7		x		Gulhvitt	Ikke kodet			
8		x		Hvit	Ikke kodet			
9		x		Hvit	Ikke kodet			
10		x		~~Guloker~~	4050-Y20R	Koden er litt lys		
11		x		~~Guloker~~	4050-Y40R	Nåværende farge		
Supplerende opplysninger: ~~Adningslaget~~ er det første synlige overflatelaget på elementet								

Top.nr:		Bygnings - element: Gerikt		Lys v/koding: Lysrør		Skjema.nr.		
Navn: Finnegården. Tasken. 1.etg		Uttaksted: 1.etg		Bleketid: ingen		Dato: 110424		
Adresse/navn: Bergen				Foto: ja		Sign: Tmo		
Romnr./Funksjon		Materialprøve: nei		Mikrosn.nr. nei				
Lag	Materiale	Overflate	Fase	Farge	NCS-kode	Merknad	Datering	Periode
0	Tre					Trolig malt umiddelbart		
1	Maling, oljebasert	G		Hvit		Meget tynt lag		
2		x		Grønn	6020-G30Y			
		x		Grønn	8010-G30Y	Nåværende farge (Koden er nærmeste kode)		
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
Supplerende opplysninger:								

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 352

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00